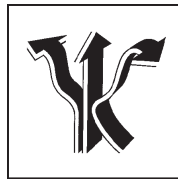

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 5

Матеріали

*Звітної науково-практичної конференції науковців МАУП
“Соціальна практика та теоретико-методологічні
засади модернізації України
(політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”
м. Київ, МАУП, 30 листопада 2017 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 12 від 25.10.17)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор).*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

**Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —**

С76 Вип. 5: Матеріали звітн. наук.-практ. конф. “Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”, 30 листопада 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2017. — 352 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези доповідей учасників науково-практичних форумів МАУП, що відбувались у контексті загальноакадемічної Науково-практичної конференції “Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)” з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43

Романенко Є. О., Чаплай І. В.

Філософські аспекти становлення комунікації як сутнісної характеристики державно-суспільних відносин 103

Лісовський П. М.

Перспективи рефлексії нового космічного порядку в постсучасності: кібербезпечні виміри..... 105

Нич Т. В.

Роль філософії в постнекласичному освітньому просторі 108

КРУГЛИЙ СТІЛ

“Держава та громадянське суспільство: динаміка складної взаємодії”

Костюк Т. О.

Держава та громадянське суспільство в Україні: динаміка складної взаємодії..... 111

Мельков Ю. О.

Фрактальність культури в сучасному світі 115

Пальм Н. Д.

Диалог культур в епоху глобалізації 120

Сухобрус М. Ю.

Громадянство і громадянська соціалізація..... 124

Семеняка Є. І.

Росія — політична свідомість і політична активність..... 126

XXI ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

“Психологічні проблеми молоді у сучасному світі”

Коляденко Н. В.

Синдром Ретта як потенційно курабельне захворювання 129

Вакуліч Т. М.

Вплив соціальних факторів на формування невротичних розладів 131

Пільгук Н. М.

Особливості прояву інтернет-залежної поведінки підлітків..... 133

Вус В. І., Віхровська В. А.

Взаємини з батьками та дітьми як чинник розвитку позитивного самоставлення дошкільника..... 136

Бахов И. С.

Проблемы психического здоровья студентов США..... 138

Кравчук С. М.

Соціально-психологічні особливості професійної діяльності фахівців пожежно-рятувальних служб 141

Danylova T. V., Salata G. V.

Beyond biological and social: a holistic approach to mental health 143

Віхровська В. А.

Психолого-педагогічні моделі формування позитивного самоставлення дитини 145

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Визначено, що в групі підлітків з високим рівнем Інтернет-залежності користувачів мережею Інтернет чоловічої статі більше на 30 %. Подібний феномен можливо пояснити гендерним стереотипом специфічним для нашої країни, зокрема невираженою реакцією емансипації, недостатнім усвідомленням своєї чоловічої ролі в якості гендерної самоідентифікації та гіпомаскуліною поведінкою в реальному житті. Передумови виникнення Інтернет-залежної поведінки підлітків зумовлюються сукупністю мікросоціальних та індивідуально-психологічних чинників, які визначають психологічні особливості її прояву, тобто зовнішнім соціальним середовищем (особливо мікросередовищем), та індивідуальними особливостями особистості підлітка, що зумовлюють його індивідуальне реагування на різні “життєві невдачі”.

Дослідження адиктивної поведінки підлітків з Інтернет-залежністю показало, що провідними патернами Інтернет-залежної поведінки є: 1) “Інформаційне подорожжвання мережею”; 2) “Дефіцитарно-замісна комунікація”; 3) “Регулювання емоцій”; 4) “Опосередкування реальної комунікативної сфери”; 5) “Засіб реалізації сексуальної функції”.

Домінують три мотиви перебування підлітка в Інтернет-мережі: пошук цікавої або розважальної інформації, пошук “негативної” інформації (порно, насильство, тероризм) та мотив афіліації. Саме ці мотиви сприяють формуванню високого рівня залежності від Інтернет-мережі, що можна пояснити віковими особливостями досліджуваних: активною перебудовою організму, значними зрушеннями у психічному розвитку, залишками “дитячості” у психології особистості, значним “зміщенням” інтересів тощо, а також впливом ЗМІ, які пропагують секс, насильство та різноманітні форми розваг.

Визначено основні типи поведінки підлітків в мережі Інтернет: obsесивно-пошуковий тип (39,2 % — низького, 22,2 % — середнього, 2,9 % — високого рівня ІЗП); компенсаторний тип (відповідно 12 %, 27,3 % та 76,4 %); емоційно-залежний тип (28,3 %, 42,4 % та 15 %); комунікативний тип (15,7 %, 3 % та 0,7 %); кіберсексуальний тип (4,8 %, 5,1 % та 5 %).

За результатами наших спостережень за підлітками, можна припустити, що динаміка змін або взаємних послідовних метаморфоз типів поведінки в мережі Інтернет у підлітків проходить наступним чином: спочатку діяльності у віртуальній інформаційній мережі на перший план виступає obsесивно-пошуковий, а потім компенсаторний та емоційно-залежний тип. Тобто, спочатку виникає нав’язливий інтерес, далі відбувається заміщення нереалізованого у реальному житті спілкуванні й вже потім на суто емоційному рівні формується залежність. На основі представлених результатів емпіричного дослідження можливо зробити висновок, що подібна динаміка є загальною моделлю механізмів утворення Інтернет-залежної поведінки в молодіжному середовищі. Але для того, щоб це стверджувати необхідні додаткові,

довготривалі дослідження. Емпіричне дослідження психологічних чинників Інтернет-залежної поведінки підлітків виявило, що високий рівень прояву Інтернет-залежності у підлітковому віці корелює з такими індивідуально-психологічними особливостями, як:

- *занижена самооцінка* (виявлена у 68,8 %). В індивідуальних бесідах з цією категорією учнів було з'ясовано, що саме бажання спілкуватися в мережі, у них викликає незадоволення своїм соціальним статусом та характером стосунків з оточуючими ($p \leq 0,01$). В таких випадках спілкування, як засіб взаємодії з Інтернет-середовищем дає можливість одержання “сурогату психотерапевтичної допомоги”, підтримки, співчуття і розуміння. На відміну від подібного роду контактів у реальному житті, замісне спілкування в Інтернеті має більшу відкритість, конфіденційність, розмаїтість проблем, відкритих для обговорення.

- *достовірно високий рівень прояву суб'єктивного відчуття самотності* (75,1 %). У перехідний період відбувається активне відкриття власного внутрішнього світу. Цей процес пов'язаний як з позитивними переживаннями, так і зі станом тривожності. Разом з усвідомленням власної унікальності, неповторності, приходить почуття самотності. “Я” в перехідному віці досить нестійке, нестабільне, а тому часто виникає відчуття внутрішньої пустоти, яку потрібно чимось заповнити. Зростає потреба у спілкуванні, яке будується на суперечливому переплетінні двох потреб: уособлення (приватизації) і афіліації, потреби у залученні до будь-якої соціальної групи, де статус “бути на рівних” ще потрібно заслужити, що не завжди вдається в реальному житті.

- *наявність симптомокомплексу алекситимії* (57,2 %). Виявлена недостатність усвідомлення підлітками з ІЗП свого внутрішнього досвіду дозволяє припустити, що для них характерні наявність симптомокомплексу алекситимії ($p \leq 0,01$), труднощі в ідентифікації й опису своїх почуттів, нездатність до диференціації, ригідність і конкретність.

- *високий рівень прояву депресивного психічного стану* 43,5 %. Як правило, ознаки депресивного синдрому були ситуаційно обумовлені ($p \leq 0,01$). Підлітки відзначали зниження настрою, песимістичні думки, “втрату відчуттів”, “втрату відчуття реальності”, поганий сон, шум у вухах, напруження очей. Треба відмітити, що в одних випадках депресивна симптоматика передувала захопленню мережею Інтернет (підліток не склав іспити по закінченню 9 класу), а в інших — виступала наслідком надцінного захоплення комп'ютерною діяльністю (надмірні матеріальні витрати на мережеві ігри, комп'ютерне забезпечення, тощо).

- *високий рівень схильності до психоактивних речовин*. Під час розвитку у підлітків Інтернет-залежності виникає ситуація, коли молода людина намагається позбавитися однієї адиктивної реалізації, але потрапляє в іншу. Відзначали в своєму житті періоди зловживання алкоголем (55,1 %), наркотиками (54,2 %) або будь-якими іншими речовинами, що змінюють стан свідомості, підлітки з високим рівнем Інтернет-залежності, що підтверджує припущення про наявність поліадиктивних проявів (в даному питанні йдеться мова про хімічні адиктивні реалізації) у Інтернет-залежних. Таким чином, Інтернет-залежність формується у адиктивно-схильної особистості відповідно динаміці, яка характерна класичному адиктивному процесу, або являється новою адиктивною реалізацією у вже сформованого адикта.

- у 66,5 % досліджених на низькому рівні сформовані *організаторські*, а у 75,4 % *комунікативні здібності*. Спостерігається пряма залежність: чим нижчий рівень розвитку комунікативних і організаційних здібностей, тим вищий рівень Інтернет-залежності формується у підлітків ($p \leq 0,01$).

– *виражені акцентуації характеру* (переважно — гіпертимна 34,6 %, шизоїдна 25,3 %, нестійка 19,3 %);

– *соціальна дезадаптація* (58,1 %). Найчастіше її причинами були конфлікти у сім'ї, емоційна напруженість вдома та непорозуміння з батьками, гіпер- та гіпопротекційний типи виховання, тобто відсутність спільних інтересів, недостатня увага, байдужість, або навпаки надмірна суворість. Наслідками соціальної дезадаптації стали порушення взаємин підлітків із суспільством взагалі та різними мікросоціальними групами.

Встановлено, що високий рівень прояву Інтернет-залежності у підлітків перш за все пов'язаний з порушеннями міжособистісної взаємодії з близьким оточенням — батьками, вчителями, однолітками. З'ясовано, що стимулами, які провокують занурення підлітків у світ віртуальних подій, є: неможливість задоволення основних потреб молодшої людини у визнанні, повазі, любові; заборона бажаного, перешкоди на шляху досягнення мети; образи, обман; невміння або небажання відповідати за свої слова, дії, вчинки у реальному житті. В сім'ях, де батькам не вистачає часу для виховання, виникає дефіцит уваги й емоційних зв'язків із власними дітьми. Підлітки залишаються віч-на-віч зі своїми проблемами й інтересами. Окрім того, проблему комунікативної депривації вони не в змозі вирішити також й з однолітками. Тому одна з пріоритетних потреб підліткового віку — потреба в спілкуванні — реалізується в основному у всесвітньому інформаційному просторі, що й призводить до формування високого рівня залежності від Інтернет-мережі.

Разом з цим, підтверджено слабку поінформованість вчителів щодо проблеми Інтернет-залежної поведінки підлітків, і доцільність проведення заходів, спрямованих на заповнення інформаційного вакууму, що включає в себе надання інформації з проблем надмірного використання ресурсів Інтернет в підлітковому віці.